

Ett svenskt örlogsfartyg sprängs på Östersjön i närheten av en rysk gasledning. Alla i besättningen befaras omkomna och omständigheterna kring händelsen är oklara. Mysteriet kring vad som egentligen har hänt blir startskottet på en allvarlig militär upptrappning mellan Sverige och Ryssland.

För 27-åriga Hedda Henriksson innebär krisen ett plötsligt karriärssprång. Hon befordras snabbt till kommunikationsansvarig på det ryska energibolaget som äger gasledningen och blir utsedd att föra informationskriget mot Sverige.

I takt med att media, svensk underrättelsetjänst och ledningen på det ryska energibolaget utreder olyckan, inser Hedda att det finns andra, mer mystiska förklaringar till vad som hänt. Något som verkar sammankopplat med hennes personliga familjetrauma...

Ljuddramat "Djupet" visar på skarpsinnig berättarglädje kring en mystisk svensk skärgårdssägen i samspel med politisk thriller om globala energikällor, som innehåller allt från spänning, geopolitik, starka känslor och personligt drama. Det gör att Djupet passar mycket väl att använda som inspirationskälla för ämnesövergripande arbeten i svenska, samhällskunskap och fysik.

SYFTE MED LÄRARHANDLEDNINGEN

Använda "Djupet" som samtals- och diskussionunderlag kring hållbara energikällor, samhällsfrågor och källkritiskt tänkande. Skapa intresse för ljuddrama som litterär och kulturell upplevelse samt som inspiration och utgångspunkt vid textproduktion av olika texttyper.

Arbetsuppgifterna är kopplade till centrala innehållet för årskurs 7-9 i svenska, samhällskunskap och fysik.

*"Beskrivande, förklarande, utredande, instruerande och argumenterande texter, till exempel tidningsartiklar, vetenskapliga texter, arbetsbeskrivningar och blogginslag. Texternas syften, innehåll, uppbyggnad och språkliga drag."
"Kombinationer av olika texttyper till nya texter, till exempel informerande texter med inslag av argumentation."*

(Lgr11, Centralt innehåll svenska åk 7-9)

”Mediernas roll som informationsspridare, opinionsbildare, underhållare och granskare av samhällets maktstrukturer.”

”Nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden.”

”Hur individer och grupper framställs, till exempel utifrån kön och etnicitet, samt hur information i digitala medier kan styras av bakomliggande programmering.”

(Lgr11, Centralt innehåll samhällskunskap åk 7-9)

”Energins flöde från solen genom naturen och samhället. Några sätt att lagra energi. Olika energislags energikvalitet samt deras för- och nackdelar för miljön.”

”Källkritisk granskning av information och argument som eleven möter i olika källor och samhällsdiskussioner med koppling till fysik, såväl i digitala som i andra medier.”

(Lgr11, Centralt innehåll fysik åk 7-9)

TVÅ ARBETSSÄTT

”Djupet” öppnar upp för flera ämnesövergripande användningsområden. För att tydliggöra denna möjlighet till dynamik är läromaterialet uppdelat i två spår:

diskussionsfrågor och **skrivuppdrag**, som är vanliga texttyper inför nationella proven i årskurs 9.

Tanken med skrivuppdragen är att läromaterialet till ”Djupet” ska kunna användas som träning eller repetition inför delprov B och C. Det första spåret lyfter frågeställningar som skapar förståelse för dramaturgin, mediernas roll som informationsspridare och

opinionsbildare samt hur nyhetsvärderingar kan påverka människors bilder av omvärlden. Spåret öppnar också upp till frågeställningar och källkritisk granskning av de för- och nackdelar som finns med naturgas som energikälla.

LÄS MER OM SPÅR 1 – "DISKUSSIONSFRÅGOR" I TILLHÖRANDE PDF

Det andra spåret är inspirerat av huvudpersonen Heddas yrke som kommunikatör. Det är en skrivuppgift som tränar olika texttyper baserat på avsnittens olika innehåll. Detta spår tränar också begreppsförståelse inom de områden som lyfts i dramat, bland annat sjöfart, politik och försvarsmakt. Uppgiftens texttyp och kommunikationsval är anpassat efter avsnittets dramaturgi och som hjälp finns stödmodell för innehåll och textstruktur.

LÄS MER OM SPÅR 2 – "SKRIVUPPDRAG" I TILLHÖRANDE PDF

De båda spåren plockar upp olika delar från det centrala innehållet i Lgr11 och kan användas var för sig eller tillsammans. Från Sveriges Radio P3 Serie är det viktigt att poängtera att lärmaterialet är uppbyggt så att det går att använda både i sin helhet eller utifrån de delar som passar elevgruppen bäst. Lärmaterialet är skapat så att läraren inte behöver lyssna på serien som förberedelse, utan endast behöver läsa igenom material och förbereda elevernas arbetsätt. För att ge en helhetsbild kring frågeställningar och skrivuppgifter presenteras även diskussionsfrågor och begrepp till skrivuppgifterna tillsammans under respektive avsnitt.

ARBETSSÄTT

Det finns flera arbetssätt som passar "Djupet". Tanken är att lyfta frågeställningar och argument efter att ni lyssnat på ett avsnitt. Det finns dock alltid en fördel i att repetera tidigare reflektioner och analyser inför varje avsnitt. Gör därför en kort paus efter introt och agera utifrån lässtrategin att förutspå, "Vad tror vi kommer att hända i det här avsnittet?"

Inför varje avsnitt presenteras begrepp och uttryck. Dessa är till hjälp inför lyssnandet av avsnittet samt som skrivstöd för spår 2 – "Skrivuppdag". Utgå ifrån gruppens språkliga förutsättningar när ni arbeta med dessa innan ni lyssnar.

För att skapa möjlighet till egen reflektion innan diskussioner i större sammanhang föreslås arbetsmodellen EPA, (Enskilt - reflektera först själv, Par - visa och berätta för en parkamrat, Alla - diskutera i större grupp.)

Förslagsvis kan eleverna spara sina egna reflektioner i en loggbok, som sedan kan användas för individuellt arbete med spår 2 – "Skrivuppdag".

DJUPET – DEL 1

BEGREPP			
marinens korvett	befordra	förlist	kölhalas
örlogsflotta	kommunikations- ansvarig	sjömil	gjuta olja på vågorna
skyddsområde	tystnadsplikt	bränningar	gå genom rutan
politiskt och militärt oberoende	delge		

SPÅR 1 - DISKUSSIONSFRÅGOR

Dramats ryska gasföretag, Baltic Gas och det politiska spelet anspelar på verkligheten och gasledningen, Nord Stream i Östersjön.

- Vad skapar Baltic Gas för associationer. Varför det?
- Vad tänker du om Heddas befodring? Varför det?
- Varför är det så viktigt att vinna "mediakriget"?

SPÅR 2 - REFLEKTERANDE TEXT

Reflektera över vad du tror ljuddramat "Djupet" kommer handla om och varför du tror det. Använd gärna begreppen från avsnittet. Avsluta reflektionen med en punchline om dina förväntningar och vad du tror att du kommer få ut av att lyssna på ljuddramat "Djupet".

DJUPET – DEL 2

BEGREPP			
väpnad konflikt	offentliggöras	legendar	varningsklockorna ringer
stridsflyg bestyckade med kärnvapen	benägenhet	ökänd	Putins kaffeflicka
cold case-avdelningen	uppriven	bedrift	

SPÅR 1 - DISKUSSIONSFRÅGOR

Walter Kruger beskrivs som en ökänd legendar i poliskåren.

- Vad vet du om honom?
- Vilka associationer får du kring Walter?
- Vad får dig att göra dessa kopplingar?

Gunnel ber Hedda skicka filmen.

- Vad tycker du om att Gunnel ber Hedda skicka filmen
- Varför tror du att Gunnel ber Hedda om filmen? Vad får dig att tänka så?

SPÅR 2 - DEBATTARTIKEL

Det är ett ryskt hangarfartyg med kärnvapen riktade mot Stockholm som hittar och plockar upp den överlevande elitsoldaten Petter Anderberg. Hedda anser att Petter måste lämna fartyget snarast, men Walter säger att Petter för allt i världen inte får lämna fartyget. Skriv en debattartikel där du antingen tar Heddas eller Walters ställning.

DJUPET – DEL 3

BEGREPP			
tungt bestyckad	potentiellt problem	flippat	spridas som en löpeld
konspirationer	oåterkalleligt	ökänd	komplett
marinbiolog	terroriserat	vansinnesdåd	lojalitet

SPÅR 1 - DISKUSSIONSFRÅGOR

På sociala medier sprids en film som visar att HM Slite exploderat. Är det en rysk torped som orsakat explosionen eller är det en olycka? Gunnel anklagar Walter för att vara konspirationsteoretiker. Walter litar inte på Sveriges Radio. Avsnittet slutar med att Hedda är på väg till Aktuellt med ett förfalskat vittnesmål: hennes film som ryssarna har förvanskat till Baltic Gas fördel.

- Vem kan Hedda lita på? Varför det?
- Vad kommer "svenska folket" att tro efter Aktuellt? Varför kommer de tänka så?
- Vem kan "vi" lita på? Hur påverkade blir vi av Fake News? Vad kan vi göra för att inte påverkas?

SPÅR 2 - ARTIKEL

Artiklar är den vanligaste formen av text i en dagstidning och skrivs av journalister. Hur skulle nyheten med explosionen och Baltic Gas beskrivas i en dagstidning? Troligtvis på olika sätt, beroende på artikelns avsändare. Använd begrepp från tidigare avsnitt och skriv en artikel om händelsen. Utgå ifrån den fakta som bygger på vad Hedda, Walter eller nyhetsankaret på Aktuellt har tillgång till.

DJUPET – DEL 4

BEGREPP			
politiskt sprängstoff	tillförlitlig	skotten i Sarajevo	gå till botten med
landsförrädare	respirator	traumatiserad	

SPÅR 1 - DISKUSSIONSFRÅGOR

I Aktuellstudion bekräftar Säpo att filmen är äkta och att Petter Anderbergs mål var att starta krig mellan öst och väst genom att sänka sitt eget skepp och ge ryssarna skulden.

- Varför bekräftar Säpo att filmen är äkta?
- Vad menar Säpo med "vår generations 'Skotten i Sarajevo'"?
- Är det Hedda som har lyckats förhindra ett tredje världskrig?

Walter tror inte på teorin om "vår generations 'Skotten i Sarajevo'". Hans engagemang beror på andra anledningar.

- Varför engagerar sig Walter i förlisningen av HM Slite?
- Vad bygger Walter sitt antagande på och vad är Heddas roll?
- Vad tänker du om Walters teori? Varför då?

SPÅR 2 - INSÄNDARE

Påståendet att Petter Anderberg är en terrorist är ett politiskt sprängstoff som engagerar på sociala medier och i tidningsinsändare. Vem bär skulden för förlisningen? Vems är skulden för att ett terrordåd som detta kan ske? Är det Petters? ... Säpo? ...regeringens? ...eller Baltic Gas? Sägs sanningen i Aktuellt? Vilka andra teorier finns?

Skriv en insändare där du tar ställning för en teori till sprängningen av HM Slite. Berätta vem du anser bär ansvaret för alla döda och vad du tänker om denna politiska situation. Använd begrepp från tidigare avsnitt i kombination med ett personligt språk.

DJUPET – DEL 5

BEGREPP			
utfärda	psykos	missförstå	löper som en mur
rikslarm	paranoida vanföreställningar	trovärdig	torna upp sig
skäligen misstänk	lufsiga stil	ömsesidigt	lägga korten på bordet

SPÅR 1 - DISKUSSIONSFRÅGOR

Innan Petter blir skjuten berättar han sin version av händelsen, att det var ryssarna som sprängde HM Slite. Han berättar sedan om hur han kunde överleva, trots det kalla vattnet.

- Vad tänker du kring det han säger? Vad tror du om hans berättelse?
- Vad kan Petters version av situationen få för konsekvenser? Varför då?

Harry berättar om vad som hände när Heddas pappa försvann. Delar av berättelsen förklarar Heddas minnesbild och kan kanske förklara varför Ester mår som hon gör.

- Vad tänker du om Harrys berättelse?
- Hur har pappans försvinnande påverkat Hedda och Ester? Varför tror du att det är så?

SPÅR 2 - REPORTAGE

Ett reportage är uppbyggt som en artikel, men har ett personligt språk som innehåller känslor och sinnesintryck som skribenten har upplevt när hen samlat fakta, intervjuat och besökt platser.

Heddass roll i dramat gör att hon är intressant att göra ett reportage om. Även Esters personlighet och liv kan bli ett spännande reportage. Gör ett reportage om Hedda och/eller Ester. Beskriv personlighet, liv, uppväxt och roller i dramat. Välj en utgångspunkt för att informera om fakta. Glöm inte att beskriva och måla upp bilder.

DJUPET – DEL 6

BEGREPP			
förmyndare	annektera	håpnade	släppa garden
hotbild	runskrifter	ren instinkt	bärsärk
väsen			

SPÅR 1 - DISKUSSIONSFRÅGOR

Hedda är inte bara en bricka i ett politiskt spel utan också en viktig pusselbit för flera traumatiska familjeöden. Så förutom ryssarna och SÄPO försöker Walter använda henne i eget syfte. De olika parterna har växlande intentioner med Hedda och hennes syster Ester.

- Vilka är Baltic Gas intentioner med Hedda?
- Vilken är SÄPOs roll och vad har Yosefs för relation till Hedda och Ester?
- Vilka intentioner har Walter med Hedda och Ester?

Djupet är både en politisk thriller och en mystisk skärgårdssägen som spinner igång fantasin och konspirationsteorier.

- Vad vill författaren säga oss med sitt drama?
- Vilka olika associationer och sammankopplingar kan göras med det politiska läget idag, Nord Streams gasledningar i Östersjön och en hållbar global energiförsörjning?

SPÅR 2 - RECENSION

" ...Tänk om jag hade vetat då, att de val som jag gjorde skulle få sådana konsekvenser, att jag skulle ställas inför krafter som inte gick att förklara..."

Du har lyssnat på "Djupet", en politisk thriller med övernaturliga inslag. Vad tycker du om dramat? Vad har dramats personligheter och dramaturgi gett dig för upplevelser och insikter? Skriv en recension, där du sammanfattar dramats handling och ger dina subjektiva tankar kring det du lyssnat på. Hänvisa även till klassdiskussioner och de arbetsuppgifter som du gjort i samband med lyssnandet. Avsluta med ett personligt omdöme.